

บทที่ 4

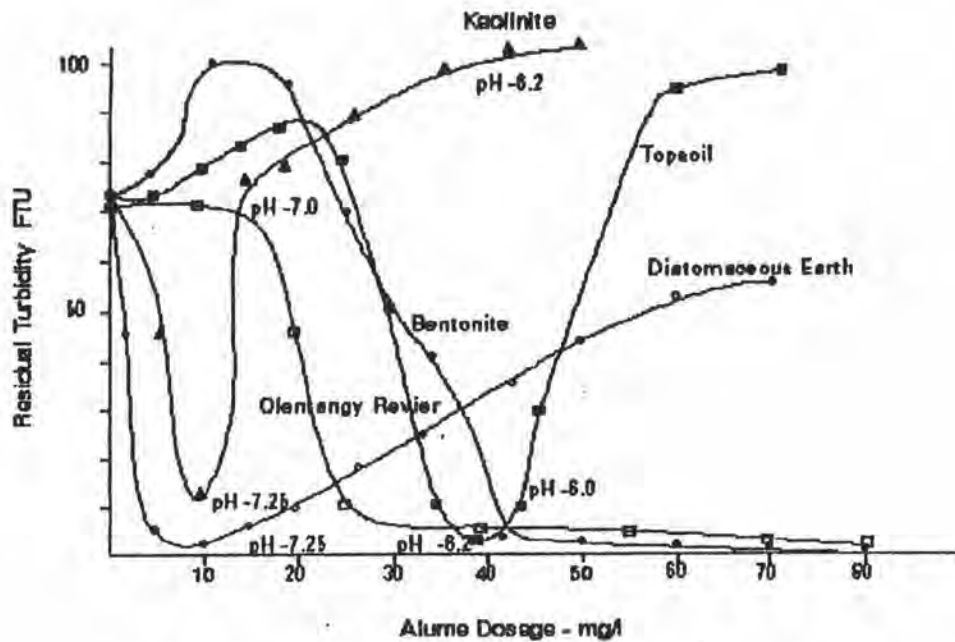
การดำเนินการวิจัย

4.1 วัสดุอุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการวิจัย

วัสดุอุปกรณ์และสารเคมีที่ใช้ในการวิจัยได้แก่น้ำซุ่นสังเคราะห์, สารส้ม, โพลีเมอร์แอนไอออน, เครื่องกรองชนิดชั้นกรองเคลื่อนที่แบบไหลขึ้นพร้อมอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง และเครื่องมือวิเคราะห์ความซุ่นของน้ำ

4.1.1 น้ำซุ่นสังเคราะห์

ในการทดลองนี้เลือกใช้ดินคาโอลินเป็นสารที่ใช้สังเคราะห์ความซุ่น เนื่องจากพบว่าน้ำผิวดินที่นำมาผลิตเป็นน้ำประปาจะมีอนุภาคแร่ดินเหนียว จำพวกคาโอลิไนท์ (KAOLINITE) เบนโทไนท์ (BENTONITE) และเวอร์มิคูไลท์ (VERMICULITE) เป็นส่วนใหญ่ และจากการสำรวจของจุมพล คินตัก และคณะ พบว่าแร่ดินเหนียวที่พบมากที่สุดในแหล่งน้ำในประเทศไทยคือ ดินขาวซึ่งเป็นแร่ดินเหนียวประเภทคาร์โบซิลิไนท์ ที่ประกอบด้วย SILICON TETRA HEDRAL SHEET และ ALUMINIUM HYDROXIDE SHEET ลักษณะสำคัญประการหนึ่งของอนุภาคแร่ดินขาว คือมีความไม่สมดุลทางไฟฟ้า และมักจะมีประจุไฟฟ้าเป็นลบ เนื่องจากซิลิเกตไอออน ซึ่งมีประจุบวก 4 ใน TETRA HEDRAL SHEET สามารถถูกแทนที่โดยอลูมิเนียมไอออน ซึ่งมีประจุบวก 3 ได้ การแทนที่ของไอออนนี้มีแนวโน้มที่จะเกิดเป็นบางจุดมากกว่าจะเกิดการแทนที่แบบกระจายสม่ำเสมอ ลักษณะเช่นนี้ทำให้ดินขาวมีความไม่สมดุลของประจุไฟฟ้า และมักจะมีประจุลบเกิดขึ้น (GILLOTT 1987) เนื่องจากอนุภาคดินขาวเหล่านี้มีประจุเหมือนกัน เมื่อเคลื่อนที่เข้ามาใกล้กันจะเกิดแรงผลักซึ่งกันและกัน ดังนั้นปัจจัยที่ทำให้อนุภาคดินขาวสามารถแขวนลอยอยู่ในน้ำได้อย่างมีเสถียรภาพ คือแรงผลักระหว่างไอออนลบของแต่ละอนุภาค และอนุภาคดินขาวที่มีขนาดเล็กมากคืออยู่ในช่วง 0.2-2 ไมครอน ซึ่งถือว่าอยู่ในช่วงของอนุภาคคอลลอยด์ คือ 10^5 มม. ถึง 10^3 มม. (มันลิน ตันจูลเวศม์, 2526) และมีขนาดเล็กมากจะไม่สามารถตกตะกอนด้วยน้ำหนักตัวเองในเวลาที่จำกัด จึงเป็นสาเหตุให้สามารถแขวนลอยอยู่ในน้ำได้ และที่สำคัญประการหนึ่งคือดินขาวมี BEC (BASE EXCHANGE CAPACITY) แคบทำให้สามารถเห็นการเปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนแม้จะใช้ปริมาณสารส้มเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับผงดินชนิดอื่น (ปรีชา แสงพิสิทธิ์, 2531) (ดูรูปที่ 4.1)

รูปที่ 4.1 อิทธิพลของอนุภาคดินและปริมาณสารส้ม (อ้างจาก ปรีชา แสงพิสิทธิ์, 2531)

ในการวิจัยนี้ได้เตรียมน้ำขุ่นสังเคราะห์ ที่มีขนาดของอนุภาคความขุ่นในช่วงที่เล็กกว่าหรือเท่ากับ 1 ไมครอน โดยกำหนดระดับความขุ่นของน้ำขุ่นสังเคราะห์ไว้ 4 ระดับ คือ 20, 40, 60 และ 80 NTU (ดูวิธีการ เตรียมในภาคผนวก ก.)

4.1.2 สารเคมี

สารเคมีที่เลือกใช้เป็นสารโคเอกกูแลนท์ ได้แก่ สารส้ม โดยใช้เกรดสำหรับห้องปฏิบัติการ (LABORATORY GRADE) ผลิตโดย FLUKA CHEMIKA ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.1 และสารเคมีที่เลือกใช้เป็นสารโคเอกกูแลนท์เอต ได้แก่ โพลีเมอร์แอนไอออน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 รายละเอียดของสารเคมีที่ใช้ในการทดลอง

SPECIFICATION OF ALUMINIUM SULFATE HEXADECYDRATE ($\text{Al}_2\text{O}_3 \cdot 16\text{H}_2\text{O}$)	
ASSAY (T)	> 98%
pH (5% IN WATER, 20°C)	3.0 - 4.0
CHLORIDE (Cl)	< 0.005%
Ca	< 0.01%
Cd	< 0.005%
Co	< 0.005%
Cu	< 0.005%
Fe	< 0.01%
K	< 0.01%
Na	< 0.05%
Ni	< 0.005%
Pb	< 0.005%
Zn	< 0.005%

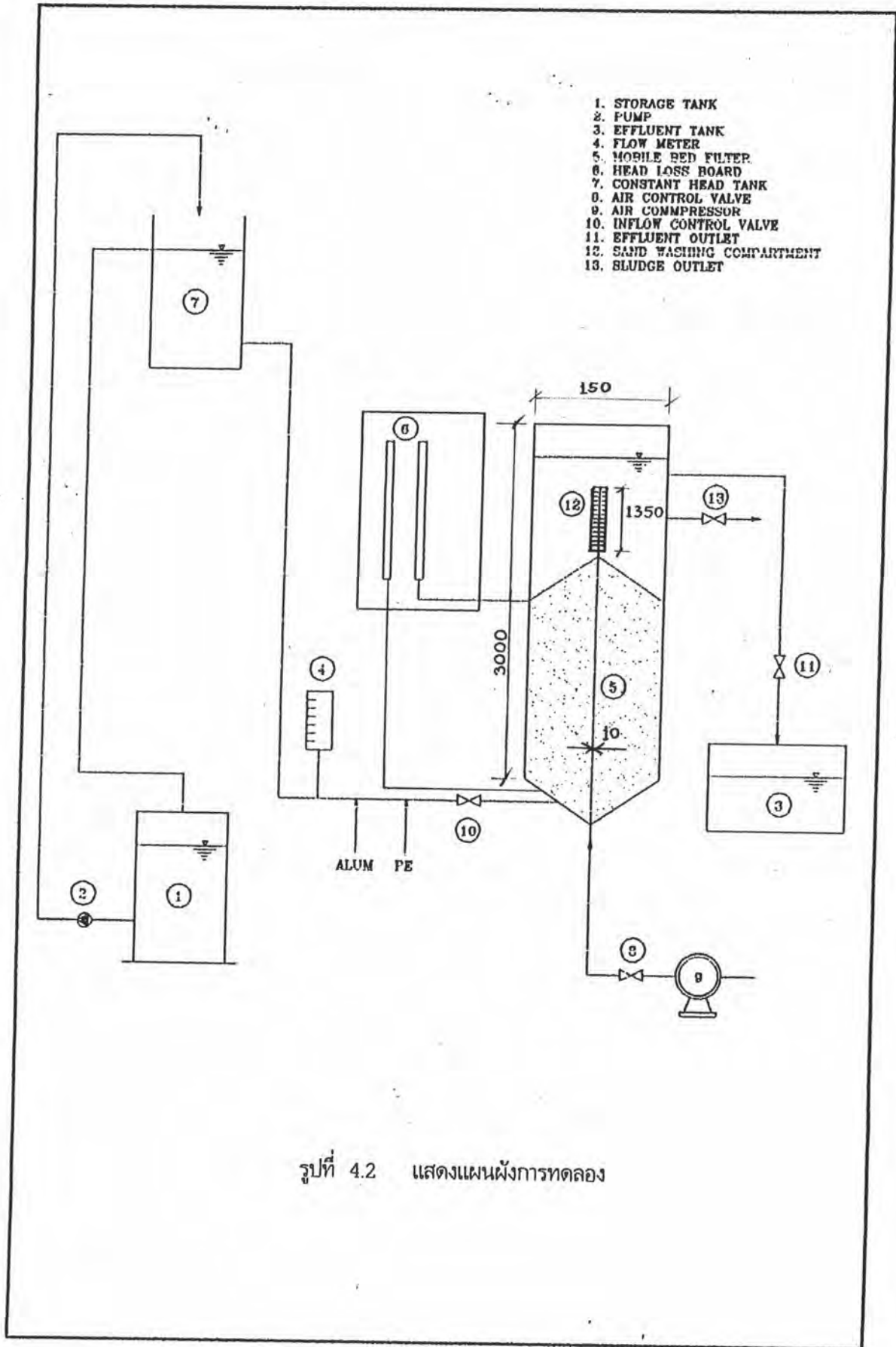
ตารางที่ 4.2 รายละเอียดของโพลิเมอร์ที่ใช้ในการกรอง

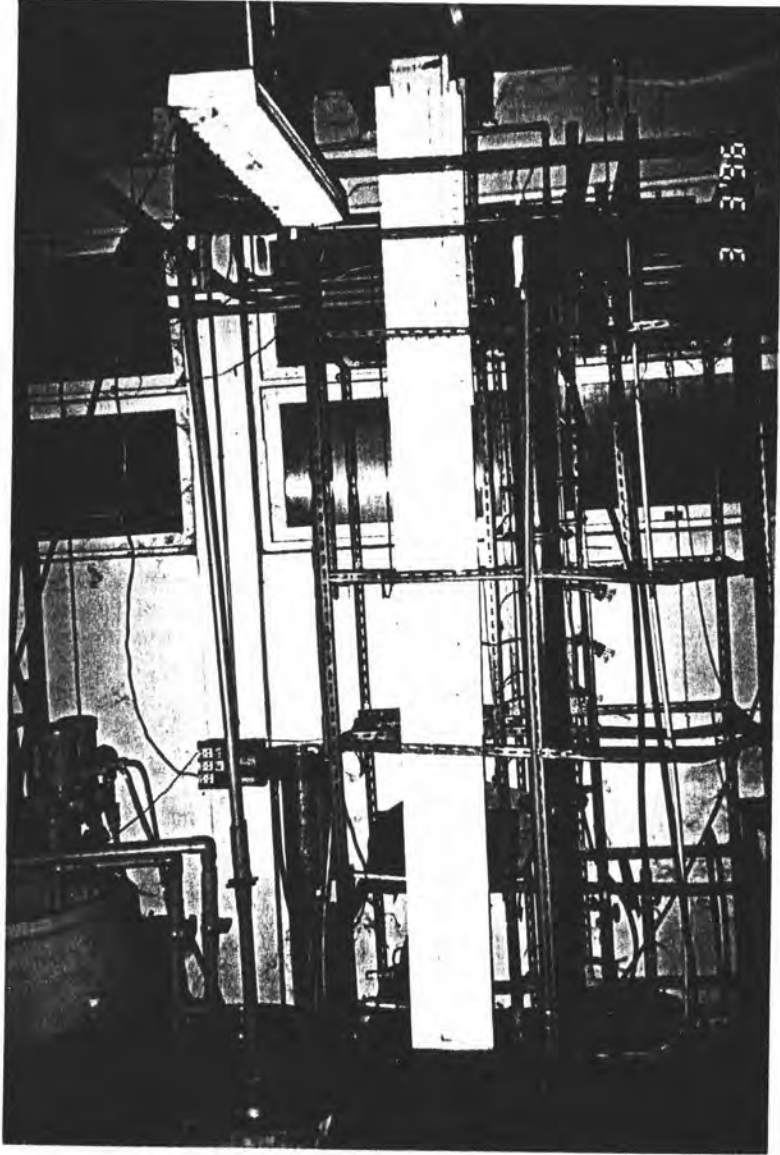
SPECIFICATION OF ANION POLYMER	
No.	R - 300
APPEARANCE	WHITE GRANULAR POWDER
MOLECULAR WEIGHT	HIGH
CHARGE DENSITY ANIONIC POLYELECTROLITE	HIGH
pH (0.1% IN WATER)	6.5 - 7.5

4.1.3 เครื่องมือและอุปกรณ์

อุปกรณ์และการติดตั้งเครื่องมือในการทดลอง แสดงไว้ในรูปที่ 4.2 ประกอบด้วย

1. เครื่องกรองที่ใช้ในการทดลองทำด้วย พลาสติกทรงกระบอกมีเส้นผ่าศูนย์กลาง 150 มม. สูง 3000 มม. ประกอบด้วย ทรายหนา 1400 มม. ดังรายละเอียดต่างๆ แสดงอยู่ในรูปที่ 4.2
2. ทรายกรองขนาด 1.00 มม. (ขนาดของสารกรองที่เป็น Uniform - Sized Media)
3. ท่อน้ำทรายขนาด 10 มม. และส่วนล่างทรายขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 75 มม. ยาว 1350 มม. ดังรายละเอียดต่างๆ แสดงอยู่ในรูปที่ 4.2
4. เครื่องสูบน้ำแบบทอยโข่ง "NOCCHI" ขนาด 0.50 HP. จำนวน 2 เครื่อง และเครื่องสูบน้ำชนิดจุ่มแช่ "ซูรุมิ" ขนาด 0.50 HP. จำนวน 2 เครื่อง ใช้สำหรับสูบส่งน้ำดิบและกวนน้ำดิบไม่ให้ตกตะกอน
5. ถาดตกตะกอนขนาด 650 mm.x 1500 mm. x 250 mm. จำนวน 4 ถาด
6. เครื่องสูบลำเคมีชนิด Diaphragm สำหรับสูบลำเคมีและสารช่วยสมานตะกอนยี่ห้อ IWAKI รุ่น LK-22VS02 จำนวน 2 เครื่อง
7. เครื่องอัดลม (Aircompressor) "HERO" จ่ายอากาศ 106 l/min ที่ 620 rpm. และความดันสูงสุด 10 กก./ตร.ซม.
8. เครื่องวัดความขุ่น "HACH" รุ่น 2100 A
9. เครื่องชั่งไฟฟ้า " Sartorius" รุ่น BA 210 S พิกัด 210 กรัม อ่านค่าละเอียดถึง 0.0001 กรัม สำหรับชั่งสารเคมี

รูปที่ 4.3 แสดงอุปกรณ์การทดลอง

4.2 ขั้นตอนการศึกษา

การศึกษาแบ่งออกเป็นขั้นตอนต่างๆได้แก่

4.2.1 การเตรียมการทดลอง

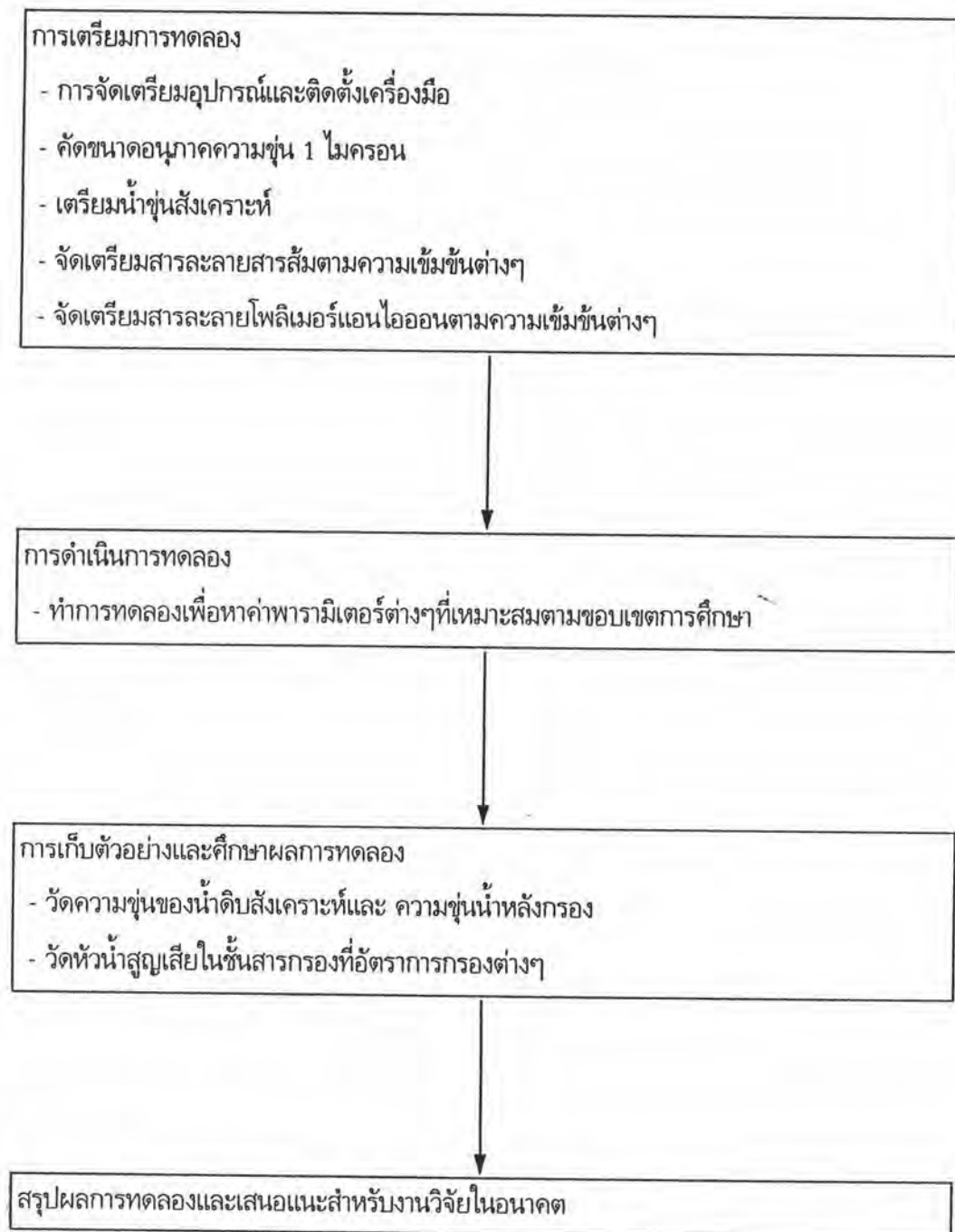
4.2.2 การดำเนินการทดลอง

4.2.3 การเก็บตัวอย่างและศึกษาผลการทดลอง

4.2.4 การสรุปผลการทดลอง และเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

แผนผังสรุปขั้นตอนการศึกษา

4.3 การดำเนินการศึกษา แบ่งออกได้ดังนี้

4.3.1 การเตรียมการทดลอง

ทำการเตรียมการประกอบและติดตั้งเครื่องมือตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมน้ำดิบสังเคราะห์จากดินคาโอลิน การเตรียมสารเคมีชนิดต่างๆ ที่ใช้ในการทดลอง

4.3.2 การดำเนินการทดลอง

ทำการทดลองเพื่อหาค่าพารามิเตอร์ต่างๆที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

4.3.2.1 การหาปริมาณความเข้มข้นของสารส้มที่เหมาะสมโดยการทดลองเปลี่ยนค่าความเข้มข้นของสารส้มเป็น 5, 10, 15 และ 20 มก./ลิตร สำหรับทุกค่าความขุ่น โดยจัดให้ค่าปริมาณโพลิเมอร์แอนไอออน, อัตราการเวียนทราย และอัตราการทิ้งน้ำล้างทรายมีค่าคงที่

4.3.2.2 การหาปริมาณความเข้มข้นของโพลิเมอร์แอนไอออนที่เหมาะสมโดยการทดลองเปลี่ยนค่าความเข้มข้นของโพลิเมอร์แอนไอออนที่ระดับความเข้มข้น 0.05, 0.10, 0.15, 0.20 และ 0.25 มก./ลิตร สำหรับทุกค่าความขุ่น โดยจัดให้ค่าปริมาณสารส้ม อัตราการเวียนทราย และอัตราการทิ้งน้ำล้างทรายมีค่าคงที่

4.3.2.3 การหาอัตราการเวียนทรายที่เหมาะสม โดยการทดลองเปลี่ยนอัตราการเวียนทรายในช่วงประมาณ 0.6, 0.8, 1.0, 1.2 และ 1.4 % ของปริมาตรชั้นทรายต่อนาที สำหรับทุกค่าความขุ่น โดยจัดให้ค่าปริมาณสารส้ม, ปริมาณสารโพลิเมอร์แอนไอออน และอัตราการทิ้งน้ำล้างทรายมีค่าคงที่

4.3.2.4 การหาอัตราทิ้งน้ำล้างทรายที่เหมาะสม โดยการทดลองเปลี่ยนอัตราการทิ้งน้ำล้างทรายให้อยู่ในปริมาณ 2, 5, 8, 11 และ 14 % ของอัตราการกรองสำหรับทุกค่าความขุ่นโดยจัดให้ค่าปริมาณสารส้ม, ปริมาณสารโพลิเมอร์แอนไอออน และอัตราการเวียนทรายมีค่าคงที่

โดยหลังจากทราบค่าพารามิเตอร์ต่างๆที่เหมาะสมข้างต้นแล้ว จึงกำหนดค่าต่างๆ เหล่านั้นเป็นพารามิเตอร์คงที่เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพในการลดความขุ่นของเครื่องกรองต่อไป

4.3.3 การเก็บตัวอย่างและศึกษาการทดลอง

ทำการทดลองศึกษาผลของประสิทธิภาพในการลดความขุ่นของเครื่องกรอง และหัวน้ำสูญเสียที่เกิดขึ้น

ก. การหาค่าความขุ่นของน้ำที่กรองได้ เป็นการทดลองที่ต่อเนื่องมาจาก หัวข้อ 4.3.2 โดยการใช้ค่าต่างๆที่เหมาะสมของแต่ละขั้นตอนข้างต้น ในแต่ละระดับของความขุ่น และแต่ละอัตราการกรอง แล้วทำการวัดค่าความขุ่นของน้ำที่กรองได้

ข. การหาค่าหัวน้ำสูญเสีย โดยการใช้ค่าต่างๆที่เหมาะสมของแต่ละขั้นตอนข้างต้นในแต่ละระดับของความขุ่น และแต่ละอัตราการกรอง แล้วทำการวัดค่าระดับน้ำสูญเสีย

โดยกำหนดค่าพารามิเตอร์ต่างๆดังนี้

4.3.3.1 พารามิเตอร์อิสระ

- ค่าความขุ่นน้ำดิบสังเคราะห์ คือ 20, 40, 60, และ 80 NTU.
- ค่าอัตราการกรอง 4 ระดับคือ 10, 15, 20 และ 25 ลบม./ตรม.-ชม.

4.3.3.2 พารามิเตอร์ตาม

- ค่าความขุ่นของน้ำหลังกรอง
- ค่าหัวน้ำสูญเสีย

4.3.3.3 พารามิเตอร์คงที่

- ทราบขนาดสัมฤทธิ์ 1.00 มม. และค่า สปส. ของความไม่สม่ำเสมอ 1.40
- ความสูงของชั้นทราย 1.40 ม.
- ปริมาณความเข้มข้นของสารส้มที่ใช้
- ปริมาณความเข้มข้นของสารโพลิเมอร์แอนไอออน
- อัตราการทิ้งน้ำล้างทราย
- อัตราการเวียนทราย

4.3.4 การสรุปผลการทดลองและเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

เป็นการนำผลการทดลองศึกษาในข้างต้น มาทำการวิเคราะห์และประเมินสรุป เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการลดความขุ่นของเครื่องกรองชนิดชั้นกรองเคลื่อนที่แบบไหลขึ้นตลอดจนค่าหัวน้ำสูญเสียที่เกิดขึ้น